Należytość pocztowaopłacana ryczałtowo. Cena numeru pojedyńczego 20 groszy.

WYZWOLENIE SPOŁECZNE

Organ Polskiej Partji Socjalistycznej.

Pismo polityczne, społeczne, rolnicze i oświatowe. — Wychodzi każdy czwartek z datą niedzie[lną.]

Prenumerata na kwartał 2·50 zł.
— Konto Polskiej Pocztowej Kasy Oszczędności Nr. 148.338. —
Wydawca: Okręgowy Komitet P. P. S. w Białej.

Numer pojed. wszędzie 20 groszy

Adres Redakcji i Administracji oraz Biura bezpłatnej porady prawnej
Biała, ul. Komorowicka 4.
Nr. telefonu 1055. Godziny przyjęć od 3 do 6 popołudniu.

Nr. 1. Biała, dnia 6 stycznia 1929 r. Rok XII.

Dziesięć lat na posterunku.

Dnia — grudnia 1918 r. ukazał się pierwszy numer „Tygodnika Bielsko-Bialskiego", zamienionego później w roku 1919 z numerem 19 na „Wyzwolenie Społeczne". Inicjatorem i założycielem pisma był tow. **Dr. D. Gross.**

Na zgliszczach pożogi wojennej, w chwili kiedy jeszcze nie wszyscy towarzysze, którzy uszli z życiem, wrócili do rodzin swoich, z pola walki, tow. Dr. Gross położył pierwsze podwaliny, niejako fundamenty dzisiejszego gmachu socjalistycznego w Niepodległej Polsce, w okręgu bialskim.

Opanowanie dawnego Towarzystwa Zaliczkowego, założenie Powiatowego Związku Gospodarczego, sparaliżowanie szowinistycznej działalności endeckiej, dokonane wyłącznie przez rozsądne plany tow. Dra Grossa dały podstawę do dalszego działania, które po dziesięciu latach niezmordowanej i ofiarnej pracy całego szeregu towarzyszów, wydało wspaniałe owoce.

Nie czas i miejsce do pisania historji ruchu socjalistycznego w Białej i okolicy. Również nie mam zamiaru w tej chwili wyliczać zasług całego szeregu towarzyszów. Wypadnie to uczynić przyszłemu pokoleniu, które przyjdzie po nas i które dokończy rozpoczęte dzieło.

Zamiarem moim jest streścić historję naszego pisma. Dzieje jego powstania są jednak złączone z nazwiskiem tow. Dra Grossa i dlatego wypadnie w tym artykule nazwisko jego wspomnieć kilkakrotnie. W latach 1918 i 1919 nie było w Białej i okolicy więcej znienawidzonego człowieka przez burżuazję, a zwłaszcza przez endeków — od tow. Dra Grossa.

Powodem tego były śmiałe czyny zmierzające do ugruntowania wpływów i znaczenia klasy robotniczej.

Powojenna sytuacja sprzyjała zamierzeniom socjalistów. Brak środków żywności z jednej i spekulacja z drugiej strony stały się najlepszym agitatorem za spółdzielczością. Cały powiat pokryty został Stowarzyszeniami Ludowo-Spożywczemi. Około tych „konsumów" skupiało się całe życie socjalistyczne.

„Tygodnik Bielsko-Bialski", doskonale redagowany przez ówczesnego tow. Makucha rozchodził się w setkach egzemplarzy w powiecie. W każdej gminie głoszono nowinę socjalistyczną. Wybory do pierwszego Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej dały P. P. S. D. 3 mandaty na ogólną liczbę 5-ciu, a do czwartego brakowało tylko 2000 głosów. Do Okręgu wyborczego należały wówczas powiaty Biała, Oświęcim i Chrzanów. W powiecie bialskim na ogólną liczbę 24.000 głosów lista P. P. S. D. otrzymała przeszło 10.000.

Święto proletarjatu 1 Maja 1919 roku obchodzone poraz pierwszy w wolnej i Niepodległej Polsce zgromadziło w Białej-Bielsku około 12.000 robotników.

Endeko-chadeki patrzyły z przerażeniem na postęp armji socjalistycznej.

Równocześnie rozpoczęto zakładanie miejscowych Komitetów P. P. S. D. W czerwcu 1919 odbyto pierwszą konferencję organizacji politycznej, na której dokonano wyboru władz okręgowych. „Tygodnik Bielsko-Bialski", którego redakcję objął podpisany, zmienił nazwę na „Wyzwolenie Społeczne" i format znacznie powiększył. Po wydaniu kilku numerów spadła na pismo pierwsza konfiskata za artykuł skierowany przeciw administracji, dokonana przez ówczesnego komisarza Starostwa p. Seidlera. Po kilku tygodniach podpisany jako redaktor stanął przed Sądem przysięgłych w Cieszynie, oskarżony przez księdza z Kaniowa o artykuły zarzucające mu ukrywanie żywności w kościele.

Dzięki wspaniałej obronie tow. Dra Grossa Sąd przysięgłych nietylko że oskarżonego uwolnił, lecz nadto stwierdził, że dowód prawdy się udał, czyli że zarzuty skierowane przeciw księdzu polegały na prawdzie.

W lipcu 1919 r. Centr. Komitet Wykonawczy P. P. S. (po kongresie zjednoczeniowem P. P. S. D. z P. P. S. przybrała partja nazwę P. P. S.) uchwalił przejąć „Wyzwolenie Społeczne" jako organ partji. Do tego czasu pismo było organem Powiatowego Związku Gospodarczego. Na skutek represji sądowych zmieniali się kolejno redaktorzy odpowiedzialni pisma. Cała redakcja spoczywała jednak w rękach podpisanego. Tow. Dr. Gross był znowu jedynym współpracownikiem, a Powiatowy Związek Gospodarczy nie szczędził pomocy finansowej dla podtrzymania wydawnictwa.

„Wyzwolenie Społeczne" przechodziło w ciągu 10-lecia swego istnienia cały szereg trudności. W okresie dewaluacji marki polskiej pismu groziło kilkakrotne zawieszenie. Był czas, że jedynem pismem na terenie miasta Białej było „Wyzwolenie Społeczne". W okresie tym nawet chadecy czerpiący z gadzinowych funduszów przestali pismo swoje wydawać.

W latach 1922 i 23, kiedy rządził krwawy Kiernik, spadały na nasze pismo liczne konfiskaty. Procesy prasowe mnożyły się. Na redakcję pisma urządzono napad. W biały dzień na ul. Głównej w Białej napadł na podpisanego wódz endeków Szwejcer, oburzony zasłużoną chłostą „Wyzwolenia Społecznego".

Nic nie pomogło. Żadne represje nas nie zraziły, ani od prawdy nie odwiodły.

Byliśmy dostatecznie silni, by na karłów endeckich znaleść sposób odwetowy. Nie uczyniliśmy tego, ażeby nie sprzeciwiać się naszym zasadom.

Wszystko to przeżyliśmy. Karły znikły. P. P. S. została na miejscu silna i jednolita. Wytrwaliśmy na posterunku. Zasługa to ofiarności robotniczej. Były miesiące, że z własnej pensji pokrywałem należytości drukarni, wierząc niezłomnie, że robotnicy nie pozwolą upaść swojemu organowi. I niepomyliłem się nigdy.

W dziesiątą rocznicę swego istnienia „Wyzwolenie Społeczne" może się poszczycić, że przeżyło rządy Witosa i represje prasowe, przeszło do porządku dziennego nad rozbrykaną endecją, z której dzisiaj nie pozostało śladu, zjednało sobie cały szereg przyjaciół i ma zapewnioną przyszłość.

Ruch robotniczy spotężniał. Do szeregów socjalistycznych przyszli nowi ludzie. Głosy socjalistyczne w powiecie bialskim wzrosły z 10 na 17 tysięcy, liczba placówek powiększyła się w trójnasób, a obok nich powstało kilkadziesiąt oddziałów T. U. R., tej awangardy proletarjackich mas.

Część zasługi spada na „Wyzwolenie Społeczne" i jego współpracowników.

Okręgowy Komitet P. P. S. w Białej, jako wydawca pisma niewątpliwie pomyśli nad uczczeniem odpowiedniej uroczystości dziesięcioletniej pracy.

Dziesięciolecie istnienia „Wyzwolenia Społecznego", będzie zarazem dziesięcioleciem Powiatowego Związku Gospodarczego, który pod wytrawnem kierownictwem **tow. Dra D. Grossa**, z początkowych „konsumów" sprzedających cukierki, zamienił się w olbrzymią wielosklepową Spółdzielnię robotniczą.

Uroczystość tę odkładamy na później. Dzień wielkiej radości, dzień tryumfu, dzień bilansu naszej działalności musi być odpowiednio przygotowany.

Celem godnego uczczenia samej rocznicy powstania „Wyzwolenia Społecznego" rozpoczynam z tej okazji

ŁAŃCUCH PRASOWY

„Wyzwolenia Społecznego". Na fundusz prasowy naszego pisma składam **15 zł.** i wzywam założyciela jego **tow. Dra Grossa**, oraz współpracowników **tow. Sokołowskiego Ksawerego, tow. Maurera Józefa, Zieleźnika Franciszka, Jana Wadonia, Tadeusza Regera i Józefa Macheja** do złożenia takiej samej kwoty i wyznaczenia dalszych ofiarodawców.

Antoni Pająk, poseł na Sejm.

Więcej oświaty, a mniej klerykalizmu!

Poziom kultury narodów określa się nietylko na podstawie zużytej ilości mydła, lecz bierze się także za podstawę posiadane przez dany naród księgozbiory, czyli bibljoteki.

Na ten temat dokonano ostatnio ciekawej statystyki, według której w biljotekach świata znajduje się 181,000.000 tomów. Z tego na Europę przypada 669 bibljotek z 119,600.000 tomów. Ameryka północna posiada 314 bibljotek i 54,100.000 tomów. Ameryka południowa i środkowa 22 i 3,900.000 tomów, Australja 7 i 1,100.000 — wreszcie Afryka 3 i 200.000 tomów.

W Europie przedstawia się stan posiadania według następującej tabeli:

Niemcy	160	29,500.000
Francja	111	19,800.000
Anglja	101	17.000.000
Włochy	85	13,300.000
Austrja	32	5,200.000
Belgja	19	3,000.000
Polska	14	2,800,000
Hiszpanja	14	2,500.000

Jak z powyższego widzimy, Polska i Hiszpanja śmiało z tyłu naprzód kroczą, duszone klerykalnym obskurantyzmem. Nic dziwnego, albowiem tu i tam duszny powiew klerykalnej zgnilizny dusi w zarodku każde poczynanie, w kierunku podniesienia oświaty. Tu i tam panują mniej czy więcej zamaskowane dyktatury. Czem więcej księży, tem naród uboższy i głupszy. Główną bronią czarnych braci z pod znaku „zbierał a nie siał" jest analfabetyzm umysłowy danego narodu, na niwie którego rosną przedziwnie cudne kwiaty celibatowego obskurantyzmu i dzieci bliżej nie nazwanych ojców.

Wołamy więc! Więcej oświaty, a mniej klerykalizmu!

Wojewoda Krakowski p. Kwaśniewski w Białej.

W sobotę, dnia 29 grudnia bawił w Białej w przejeździe do Bystrej, nowomianowany wojewoda krakowski p. Kwaśniewski.

Wojewoda przyjął w gmachu Starostwa bialskiego przedstawicieli powiatu w osobach starosty p. Strzelbickiego i dyr. Deimla, reprezentantów gminy miasta Białej w osobach pp. komisarza Zawadzkiego, wicekomisarzy **tow. posła Pająka** i Domanusa, oraz radców Schmeji i Mikulskiego, przedstawicieli B. B. pp. Zajączkowskiego, Domanusa i Deimla, Zarząd gminy izraelickiej w osobach pp. Dr. Hirschfelda, Dr. Feuerzeisena i Karfiola, przedstawicieli zjednoczenia mieszczańskiego pp. Kołodzieja, Schauera i Kuśnierza.

Tow. poseł Pająk po omówieniu spraw dotyczących gminy miasta Białej przedstawił

wojewodzie żądania ludności pracującej z powiatów bialskiego i żywieckiego. Tow. poseł Pająk domagał się

1) reorganizacji Rady Przybocznej powiatu bialskiego i żywieckiego w tym duchu, ażeby zgodnie z wpływami w powiatach P. P. S. otrzymała należną jej reprezentację,

2) przyłączenia gminy Straconki do Białej,

3) doraźnej pomocy, w formie żywnościowej, dla bezrobotnych sezonowych robotników, zwolnionych z pracy przy budowie Zakładu wodnego na Sole w Porąbce, oraz dla sezonowych robotników kolejowych i wogóle robotników kolejowych i robotników budowlanych, którzy nie pobierają zasiłków z Funduszu Bezrobocia.

Wojewoda p. Kwaśniewski przyrzekł żądania powyższe rozpatrzeć i możliwie przychylnie załatwić. Wyraził również zadowolenie ze zgodnej współpracy poszczególnych ugrupowań na terenie gminy miasta Białej.

Od wypełnienia danego przyrzeczenia zależeć będzie nasz stosunek do nowego gospodarza województwa.

———

„Gwiazdka" biednego robotnika.

Położenie robotników w niepodległej Polsce nie jest wcale do pozazdroszczenia. Gorzej stokroć gorzej niż gdziekolwiek indziej odczuwają swoje położenie robotnicy w Cieszynie i miejscowościach nad granicą polsko-czeską. Robotnik przemysłowy, górnik, którego dawniej wyczekiwał kupiec, rzemieślnik, a przedewszystkiem jego zadowolone i uradowane dzieci, dzisiaj licho ubrany wystawa całemi dniami w biurze pośrednictwa pracy szukając pracy, a w najgorszym razie głodowego zasiłku dla bezrobotnych. Z tej nadzwyczajnej podaży rąk do pracy korzystają karłowate przedsiębiorstwa niezdolne do konkurencji z fabrykami technicznie wyżej zorganizowanemi, i wyzyskują w bezprzykładny sposób zgłaszających się do pracy robotników. Dzięki tylko temu wyzyskowi utrzymują się te przedsiębiorstwa przy życiu i chronią się przed zagładą ze strony konkurencji. Biura Pośrednictwa pracy, które miały ułatwiać robotnikom zdobycie pracy stają się w tych warunkach wprost ręką dla tych nieszczęśliwców. Mając pod dostatkiem robotników szukających zarobku, przedsiębiorcy uprawiają skandaliczny wyzysk, doprowadzając robotnika do zupełnego wycieńczenia, który przez Kasę Chorych przechodzi na wieczny odpoczynek, zostawiając niezaopatrzoną rodzinę. Oni to zgłaszają zapotrzebowania w Biurze Pośrednictwa Pracy na dalszych niewolników, a biuro bez badania stosunków zarobkowych przesyła bezrobotnego do pracy do tej czy innej mordowni. Biada bezrobotnemu, gdyby nie chciał zostać niewolnikiem, wtenczas odmawia się mu jałmużny dla bezrobotnych. Jakże w tych warunkach może wyglądać „Gwiazdka" w rodzinie robotnika? — skrajna nędza i rozpacz. Najwymowniejszym dowodem położenia klasy robotniczej na cieszyńskiem, to kapitulacja robotników miejskich wobec burmistrza ks. Londzina już na innem miejscu. Posiwiały ks. prałat w chrześcijańskiem uniesieniu miłością do bliźniego, postanowił nie wypłacać dodatku świątecznego robotnikom miejskim, dopóki robotnicy nie podpiszą oświadczenia, że zrzekają się umowy zbiorowej zawartej przed 5 laty. I oto prawie wszyscy robotnicy podpisali rezygnację z umowy wobec przyłożenia im — uświęconego przez prałata papieskiego ks. Londzina — noża do gardła. Jakże miał robotnik nie podpisać rezygnacji z umowy, której gmina tak czy tak nie dotrzymywała, a w domu czekają dzieci i żona na „Gwiazdkę", na większy kawałek chleba na święta, który ma przynieść ojciec, skoro ma 80 groszy w kieszeni.

Zaprawdę! „Gwiazdkę" obchodzili w roku bieżącym wyzyskiwacze, paskarze i różne hjeny społeczne, o których wyuzdaniu rozpowiada całemi godzinami do Radja prof. Ligoń z Katowic. Im się narodził bóg mamony, bóg zimny bez serca i sumienia. Ludziom pracy Święta Bożego Narodzenia przyniosły chwilę bolesnych rozważań. Panowie przedsiębiorcy wstrzymali ruch w swoich przedsiębiorstwach już dnia 22 grudnia, a niektórzy z nich podejmują pracę dopiero po Nowym Roku. Oto „Gwiazdka" dla rodziny robotniczej, który żywiciel utracił zarobek za pół, a nieraz nawet za półtora tygodnia!

„Gwiazdkę" klasie robotniczej przyniesie zwycięstwo socjalizmu, a zwycięstwo to nastąpi wtedy, gdy wszyscy ludzie pracy połączą się pod sztandarem czerwonym.

Senator, prałat papieski ks. Londzin w otwartej walce z robotnikami.

Od czasu, jak ks. Londzin poszedł do sanacji moralnej, sam upadł na zdrowiu. Nie tylko, że trapią go choroby cielesne, lecz także umysłowo popełnia czasami łamańce. Oto jako burmistrz miasta Cieszyna po powrocie z Karlsbadu wypowiedział otwartą walkę robotnikom miejskim. Nie dość na tem, że gmina nie dotrzymuje od przeszło dwuch lat zawartej z robotnikami umowy zbiorowej, to jeszcze wstrzymano robotnikom wypłatę podwyżek zarobkowych, o ile nie podpiszą oświadczenia, że zrzekają się umowy zawartej obustronnie.

Oto jak wygląda życzenie gwiazdkowe ks. Londzina dla jego miejskich niewolników:

(Odpis).

„Pewna grupa robotników miejskich zwróciła się w czasie, kiedy jej prośba o załatwienie sporu, dotyczącego się ważności § 1 e umowy kolektywnej, nie była jeszcze załatwiona, z zażaleniem w tej samej sprawie **do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.**

Postępowanie to zmusza Przełożeństwo miasta odstąpić od dotychczasowej zasady **jednolitego traktowania wszystkich robotników w sprawach zarobkowych.** Aż do ostatecznego załatwienia sporu, **przyznaje się dotychczasowe podwyżki płac i inne korzyści od dnia unieważnienia wyżwymienionego punktu umowy tylko tym robotnikom, którzy wyraźnie uznają nieważność § 1 e umowy tej.**

Wzywa się urzędy i przedsiębiorstwa miejskie, ażeby zażądały od każdego robotnika odnośne pisemne oświadczenie i przedłożyły do dnia 20 bm. deklaracje te wraz ze spisem tych robotników, którzy zajmują odwrotne stanowisko.

Przy tej sposobności Przełożeństwo miasta zastrzega sobie także redukcje stanu robotników do tego stopnia, które pod każdym warunkiem zagwarantują zarządowi miasta dalszy ruch gospodarstwa miejskiego bez jakichkolwiek przeszkód. Będą względy gospodarcze wymagały dalszej redukcji stanu robotniczego, wtenczas **Przełożeństwo miasta zarządzi dalsze zwolnienie robotników, aby w ten sposób unieważnić umowę kolektywną.**

Poleca się poszczególnym urzędom i przedsiębiorstwom, aby w tym samym terminie przedłożyły odpowiednie wnioski przy równoczesnem uwzględnieniu wydzierżawienia przedsiębiorcom prywatnym wywozu śmiecia, czyszczenia kloak i t. p.

Powyższe zarządzenie należy podać robotnikom w całej treści do wiadomości przed zażądaniem przedłożenia wspomnianych deklaracyj.

Przełożeństwo miasta Cieszyna,
dnia 11 grudnia 1928.
Burmistrz: ks. Józef Londzin".

Zaznaczamy, że umowa zawarta została pomiędzy prezydjum miasta, a sekretarjatem komisji związków zawodowych w Bielsku, i że została zatwierdzona przez Radę gminną, a następnie zatwierdzona przez Wydział gminny dnia 5 marca 1924 r. W § 1 punkt e) umowy zbiorowej stanowił, że podwyżki płac będą stosowane według wskaźnika drożyźnianego wojewódzkiego urzędu statystycznego w Katowicach. Ks. Londzin w obawie, że nie znajdzie większości na Wydziale gminnym do wypowiedzenia lub zmiany umowy, zastosował niesłychany w dziejach miasta Cieszyna środek, że oto kiedy Rada gminna uchwala bez jakichkolwiek zastrzeżeń dla robotników — ich głodowych płac — dodatek świąteczny w wysokości jednotygodniowego zarobku, ks. Londzin wstrzymuje wypłatę dodatku i grozi redukcją wszystkich podwyżek zarobku dokonanych od roku 1926, wszystkim tym robotnikom, którzy nie podpiszą deklaracji, że umowa dla nich nie istnieje. Ma to być kara za „grzech" popełniony przez Związek robotników, że zwrócił się do swojej władzy państwowej, do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które jest równocześnie władzą nadzorczą gminy, z zażaleniem z powodu niedotrzymywania przez gminę zawartej umowy.

Wyrok śmierci, przygotowany do podpisu dla robotników brzmi dosłownie:

„Oświadczenie. Niżej podpisani robotnicy oświadczają niniejszem, że nie solidaryzują się z grupą robotników miejskich, domagającej się zarania prawomocności umowy kolektywnej z dnia 1 lutego 1924 r., owszem uznają, że umowa ta, a w szczególności punkt 1 e został przez Radę miejską uchwałą z dnia 11 czerwca 1926 zmieniony, t. zn. że punkt ten stracił wszelką moc obowiązującą.

Cieszyn, dnia 17 grudnia 1928."

Pomijamy, że w tych oficjalnych pismach ks. Londzina nietylko umowa, **ale i język polski został mocno skaleczony.** Niemniej jednak dokumenty te świadczą o coraz wyraźniejszem podnoszeniu głowy prawicowego bolszewizmu, propagowanego przez kolegę ks. Londzina wiceburmistrza Gabrischa, znanego hakenkreuzlera, któremu ks. Londzin ustępuje na każdem polu. Wielką satysfakcję ma ks. Londzin z tego, że doznaje gorliwego poparcia w walce z robotnikami ze strony radcy gminnego p. Dra Glanca, jako przedstawiciela „narodu wybranego". Tak wygląda **„rozwój Cieszyna"** pod rządami hakenkreuzlerów do spółki z sanacyjnym prałatem papieskim.

———

Tow. poseł Pająk przed wyborcami.

Lipnik.

W niedzielę, dnia 23 grudnia odbyło się publiczne zgromadzenie w sali gospody gminnej w Lipniku u p. Żaka. Zagaił tow. Mędrzak. Do prezydjum powołano tow. Mędrzaka i Fejkisa Jerzego. Przemawiali w języku polskim **tow. poseł Pająk**, w języku niemieckim **tow. Dr. Karfiol.**

Tow. poseł Pająk złożył obszerne sprawozdanie z działalności Zw. P. P. S. w Sejmie, oraz omówił położenie gospodarcze państwa i polityczną sytuację wewnętrzną i zagraniczną. Mowca uzasadnił opozycyjny stosunek P. P. S. do Rządu i wskazał na niebezpieczeństwa, jakie z obecnego systemu rządzenia wynikają dla całości państwa.

W sprawie wyborów do Rady miejskiej w Białej referent przedłożył rezolucję treści następującej:

Zgromadzeni na wiecu w dniu 23 grudnia w Lipniku przyjmują do wiadomości sprawozdanie posła tow. Pająka i wyrażają Klubowi posłów socjalistycznych pełne zaufanie.

Zgromadzeni zatwierdzają uchwałę Komitetu Wykonawczego upoważniającą Prezydjum Komitetu do przeprowadzenia wyborów do Rady miejskiej.

Zgromadzeni akceptują listę kandydatów do Rady miasta Białej i wzywają wszystkich wyborców w IV kole do oddania głosów na tych kandydatów.

Rezolucję uchwalono jednogłośnie. Po przemówieniu tow. Mędrzaka, Klimczaka, Gürtlera, Byrskiego, Fejkisa i Waschka zgromadzenie zakończono i postanowiono dołożyć starań, by zapewnić zwycięstwo socjalistom przy wyborach gminnych.

Leszczyny.

W niedzielę, dnia 30 grudnia odbyło się zgromadzenie publiczne w Leszczynach w restauracji p. Wilczyńskiego. Zagaił tow. Linnert. Do prezydjum powołano tow. Linnerta i Zemanka. Referowali **tow. poseł Pająk** po polsku i tow. **Dr. Glücksmann** po niemiecku.

Tow. poseł Pająk w dłuższym referacie omówił stosunek P. P. S. do Rządu, działalność Związku P. P. S. w Sejmie, najbliższe zadania ludności pracującej w Polsce, oraz kwestję wyborów do Rady miejskiej, która została załatwiona wzajemnem porozumieniem i P. P. S. otrzyma 10 mandatów do Rady miejskiej.

Tow. poseł Pająk zaznaczył, że walkę o większość Rady P. P. S. odkłada do nowej ustawy. Zadaniem wyborców jest pójść do wyborów i oddać kartki dostarczone przez organizację. Zgromadzeni po przemówieniu tow. Linnerta i Bobka stanowisko Komitetu wyborczego zaakceptowali w zupełności.

Wszystkim Czytelnikom, Towarzyszom i Towarzyszkom życzymy

Szczęśliwego Nowego Roku!

Redakcja i Administracja „Wyzwolenia Społecznego"
Okr. Komitet Robotniczy P. P. S. w Białej.

Kronika Cieszyńska.

Życzenia Noworoczne.

Wszystkim Towarzyszom i Towarzyszkom przesyła tą drogą najserdeczniejsze życzenia pomyślności w Nowym Roku!

Okręgowy Komitet Robotniczy P. P. S.
w Cieszynie.

Czego życzymy sobie w Nowym Roku?

Pod adresem p. Wojewody! aby władze wojewódzkie nie zapominały o tem, że Śląsk Cieszyński stanowi jedną całość razem ze Śla-

Kalendarz ścienny
Wyzwolenia Społecznego

STYCZEŃ	LUTY	MARZEC	KWIECIEŃ	MAJ	CZERWIEC
1 W **Nowy Rok 1929**	1 P Ignacego b.	1 P Albina b.	1 P **Poniedziałek W.**	1 Ś **Święto Robotn.**	1 S 2 Gracjana
2 Ś Makar. Op.	2 S **N. P. M. Gromn.**	2 S Sympl. † Sd.	2 W Franciszka	2 C Zygmunta	2 N Erazma † S. d.
3 C Genowefy p.	3 N **Starozapustna**	3 N **3 Głucha** Kun.	3 Ś Ryszarda	3 P **Konstyt. 3 Maja**	3 P Klotylda
4 P Tytusa bisk.	4 P Weroniki p.	4 P Kazimierza	4 C Izydora	4 S Florjana	4 W Kwiryna
5 S Telesfora	5 W Agata	5 W Euzebiusza	5 P Wincentego	5 N **5 po W.**	5 Ś Bonifacjusa
6 N **Trzech Króli**	6 Ś Doroty p.	6 Ś Fryderyka	6 S Sykstusa	6 P Jana v. P.	6 C Norberta
7 P Walentego	7 C Romualda	7 C Tomasza	7 N **1 po W. B.**	7 W Michał E.	7 P Serce Jezusa
8 W Seweryn	8 P Jana z Malty	8 P Jana Bożego	8 P Dionyziusa	8 Ś Stanisław	8 S Medarda
9 Ś Juljana	9 S Apolonji	9 S Franciszka	9 W Marji Kleof.	9 C **Wniebowst.**	9 N 3 Pryma i Fel.
10 C Pawła pust.	10 N **Mięsopustna**	10 N **4 Srodopustna**	10 Ś Ezechiela	10 P Izydora O.	10 P Małgorzaty
11 P Honoraty	11 P Desyderjusz	11 P Herakliusa	11 C Leona p.	11 S Gangolfa	11 W Barnaby
12 S Arkadjusza	12 W Eulalia	12 W Grzegorza	12 P Juljusza p.	12 N **6 po W.** Pangr.	12 Ś Jan F.
13 N **1 po 3 Króli**	13 Ś Popielec Kat.	13 Ś Rozyny	13 S Hermenegildy	13 P Serwacego	13 C Antoniego
14 P Feliksa z N.	14 C Walentego	14 C Matyldy	14 N **2 po Wielkanoc**	14 W Bonifacego	14 P Bazylego
15 W Maurusa	15 P Faustyna	15 P Longina	15 P Anastazego	15 Ś Zofji	15 S Wita i M.
16 Ś Marcelego	16 S Juljanny	16 S Lubina	16 W Turibiusa	16 C Jana N.	16 N 4 Benno
17 C Antoni Op.	17 N **1. Wstępna**	17 N **5 Czarna** Gert.	17 Ś Rudolfa	17 P Paschalisa	17 P Adolfa
18 P Pryski p.	18 P Flawjana	18 P Edwarda	18 C Apolonjusza	18 S Venanciusa	18 W Gerwazego
19 S Kanutusa	19 W Kooradusa	19 W Józefa Obl.	19 P Krescencia	19 N **Zielone święta**	19 Ś Juljana
20 N **2 po 3 Króli**	20 Ś Leona bisk.	20 Ś Joachima	20 S Sulpitiusa	20 P **P. Zielonych św.**	20 C Sylverjusza
21 P Agnieszki p.	21 C Eleonory	21 C Benedykta	21 N **3 po Wielkanoc**	21 W Feliksa	21 P Alojzego
22 W Wincentego	22 P K. św. Piotra	22 P Oktawjana	22 P Sotera i Kaja	22 Ś Julji, Emila	22 S Paulina b.
23 Ś Zaśl. N. P. M.	23 S Romany p.	23 S Wiktorjana	23 W Wojciecha	23 C Dezyderj.	23 N 5 Agrypiny .
24 C Tymoteusza	24 N **2 Sucha Kaz.**	24 N **6 Kwietna** Gabr.	24 Ś Jerzego	24 P Joanny wd.	24 P Jana i P.
25 P N. ś. Pawła	25 P Walpurga	25 P Zwiast. NMP.	25 C Marka Ew.	25 S Urbana pap.	25 W Prospera
26 S Polikarpa	26 W Aleksandra	26 W Emanuela	26 P Kleta, Baz.	26 N **1 po św.**	26 Ś Wirgiliusza
27 N **Sept.** J. Ch.	27 Ś Leandra	27 Ś Lidji, Rup.	27 S Peregrina	27 P Jan P.	27 C Władysława
28 P Juljan	28 C Romana	28 C Wielki Cz.	28 N **4 po W.**	28 W Wilhelm	28 P Leona II., pap.
29 W Franciszek S,		29 P Wielki P.	29 P Piotra M.	29 Ś Maksimilian	29 S **Piotra i P.**
30 Ś Martyny p.		30 S Wielka S.	30 W Katarzyny	30 C **Boże Ciało**	30 N 6 Pawła G.
31 C Piotra Nol.		31 N **Wielkanoc**		31 P Aniela	

LIPIEC	SIERPIEŃ	WRZESIEŃ	PAŹDZIERNIK	LISTOPAD	GRUDZIEŃ
1 P Teobaldy	1 C Piotra	1 N 15 Idziego	1 W Remigj.	1 P **Wszystkich Św.**	1 N **1 Adwentu** E.
2 W Naw. N. P. M.	2 P N. P. M. An.	2 P Stefana Kr.	2 Ś Anioł. Str.	2 S Dzień zad.	2 P Babianny
3 Ś Alfreda	3 S Zn. św. S.	3 W Bronisławy	3 C Kandyda	3 N 24 Huberta	3 W Franciszka
4 C Józefa Kal.	4 N 11 Dominika	4 Ś Rozalji	4 P Franciszka	4 P Karola Bor.	4 Ś Barbary
5 P Filomeny	5 P NMP. Śnieżnej	5 C Wawrz.	5 S Placyda m.	5 W Elżbiety	5 C Sabby
6 S Izjasza	6 W Przemien. P.	6 P Zacharj.	6 N 20 Brunona w.	6 Ś Leonarda	6 P Mikołaja
7 N 7 Pulcherji	7 Ś Kajetana	7 S Reginy p.	7 P Jana, Reginy	7 C Herkulana	7 S Ambrożego †
8 P Kiliana	8 C Cyrjaka	8 N 16 Nar. N. P. M.	8 W Brygidy	8 P Bohdana	8 N **2 Adwentu**
9 W Amalji	9 P Romana	9 P Gorgoniusza	9 Ś Dionizego	9 S Teodora	9 P Leokadji
10 Ś Jana z D.	10 S Wawrzyńca	10 W Mikołaja	10 C Franciszka	10 N 25 Andrzeja	10 W N. P. M. Loret.
11 C Olgi Pelagji	11 N 12 Zuzanny P.	11 Ś Prota	11 P Wincentego	11 P Marcina B.	11 Ś Damazego
12 P Henryka	12 P Klary	12 C Gwidona	12 S Maksymiljana	12 W Marcina, 5 braci	12 C Aleksandra
13 S Małgorzaty	13 W Hipolita	13 P Tobiasza	13 N 21 Edwarda	13 Ś Stan. Kostki	13 P Łucji
14 N 8 Bonawent.	14 Ś Euzebjusza †	14 S P. św. K.	14 P Kaliksta	14 C Józefata	14 S Nikarego
15 P Roz. Ap.	15 C **Wnieb. N. P. M.**	15 N 17 Nikodema	15 W Jadwigi	15 P Leopolda	15 N **3 Adwentu**
16 W N. P. M. Szk.	16 P Jacka, Rocha	16 P Ludmila	16 Ś Gawła	16 S Edmunda	16 P Euzebjusza
17 Ś Aleksego	17 S Anastazego	17 W Lamberta	17 C Lucyny	17 N 26 Salomei	17 W Łazarza
18 C Szymona	18 N 13 Heleny kr.	18 Ś Tomasza	18 P Łukasza ew.	18 P Odona P.	18 Ś Gracjana
19 P Wincentego	19 P Ludwik T.	19 C Jan. † S. d.	19 S Piotra	19 W Elżbiety	19 C Nemez. † S. d.
20 S Czesława	20 W Stefana	20 P Eustachego	20 N 22 Felicjana	20 Ś Feliksa	20 P Teofila
21 N 9 Daniela	21 Ś Joanny	21 S Matias † S. d.	21 P Ursuli	21 C Ofiar. N. P. M.	21 S Tomasz † S. d.
22 P Marji Magd.	22 C Tymoteusza	22 N 18 Maurycius	22 W Korduli	22 P Cecylji m.	22 N **4 Adwentu**
23 W Apolinarego	23 P Filipa	23 P Tekli	23 Ś Jana Kap.	23 S Klemensa	23 P Wiktorji
24 Ś Krystyny	24 S Bartłomieja	24 W Gerarda b.	24 C Rafała	24 N 27 Jana, Emilji	24 W Adama i Ewy †
25 C Jakóba Ap.	25 N 14 Ludwika kr.	25 Ś Władysław	25 P Kryspina i Kr.	25 P Katarzyny	25 Ś **Boże Narodzenia**
26 P Anny M.	26 P NMP. Jasnog.	26 C Cyprjana	26 S Ewarysta	26 W Konrada	26 C **Szczepana m.**
27 S Natalji	27 W Prz. św. K.	27 P Kosmy	27 N 23 Sabiny	27 Ś Wirgiljusza	27 P Jana Ew.
28 N 10 Innocentego	28 Ś Augustyna	28 S Wacława	28 P Szymona i Tad.	28 C Krescentego	28 S Młodziank.
29 P Marty	29 C Ścięc. św. J.	29 N 19 Mich. Arch.	29 W Narcyza b.	29 P Saturnina	29 N **1 po Boże Nar.**
30 W Abdona	30 P Róży z L.	30 P Hieronima	30 Ś Klaudjusza	30 S Andrzeja	30 P Eugeniusza
31 Ś Ignacego	31 S Rajmunda		31 C Wolfgang b. †		31 W Sylwestra

Towarzysze! Towarzyszki! Czytelnicy i Czytelniczki!

Dwunasty rok bieży od czasu jak gazeta nasza broni lud pracy przed wyzyskiem rozpasanego kapitału.

Dwunasty rok prowadzimy na łamach „Wyzwolenia Społecznego" walkę

z obskurną ciemnotą klerykalną,

niosąc pod strzechy chłopskie i na poddasze robotnicze

światło prawdziwej wiedzy i uświadomienia klasowego!

Zdani jedynie na własne siły i poparcie klasy pracującej borykać się musimy na każdym kroku

z trudnościami finansowemi,

boć gazeta nasza całą swą rację bytu opierać na Was przecież musi Kochani Czytelnicy, Prenumeratorzy i Kolporterzy.

Nie mamy ogniotrwałych kas, napełnionych po brzegi pieniądzmi, jak to widzimy u prasy służącej interesom kapitalizmu.

Nie mamy sutych subwencji prasy rządowej, ani poparcia worków biskupich, które posiada prasa klerykalna.

Jedyną naszą kasą to

stopień uświadomienia klasy robotniczej — to zrozumienie z Waszej strony ważności i siły Waszej własnej prasy robotniczej, prasy socjalistycznej!

Tego zrozumienia dotychczas jeszcze niema tam, gdzie ono powinno być i dlatego gazety nasze są tak ubogie, że nie mogą sobie pozwolić na powiększenie formatu, na wychodzenie w 16 lub 20 stronicach objętości.

Opieszałość przy płaceniu prenumeraty, lenistwo i niechętne przyjmowanie na siebie obowiązków kolportera i dziwne, czasami wręcz bezmyślne traktowanie socjalistycznej prasy politycznej ze strony nawet chcących uchodzić za „dobrych i wybitnych" socjalistów towarzyszy,

przyczynia się do osłabienia tej najpotężniejszej broni w ręku proletarjatu, jaką jest prasa socjalistyczna!

Wszak prasa, to siódma potęga świata! Zrozumiała to burżuazja i zapomocą swej sprzedajnej prasy zatruwa i zaciemnia najszlachetniejsze dążenia ludzkości a Wy ją w zaślepieniu popieracie, bo tam dużo obrazków i kupę papieru . . . ale za Wasze pieniądze!

Z Nowym Rokiem, rokiem 1929, niechaj każdy Towarzysz, każdy nasz zwolennik dołoży wszelkich starań, by się ten stan rzeczy skończył!

Precz z bezmyślną gnusnością, niegodną prawdziwego proletarjusza!

Każdy robotnik i chłop małorolny w naszym okręgu przemysłowym powinien prenumerować i kupować tylko

Wyzwolenie Społeczne!

Kto tego obowiązku nie spełnia, lecz kupuje i popiera gazety księżo-pańskie

jest zdrajcą swych własnych interesów!

Ten kopie grób dla lepszej przyszłości ludu roboczego!

Precz z prasą burżuazyjną i klerykalną!

Niech żyje socjalistyczna prasa robotniczo-chłopska!

Żądajcie, popierajcie i kupujcie wszędzie

„WYZWOLENIE SPOŁECZNE"!

O. K. R. P. P. S. w Białej.

Redakcja i Administracja
„Wyzwolenia Społecznego"
Biała, ul. Komorowicka 4.

skiem Górnym i żeby obywateli jego nie traktowano jako kopciuszków, lecz jako równouprawnionych na każdem polu, w szczególności zaś na polu opieki społecznej.

Pod adresem ks. Londzina, aby jako burmistrz miasta potrafił zrozumieć, że dotrzymywanie umowy zawartej z robotnikami należy do elementarnych zasad nietylko prawnych, lecz także chrześcijańskich.

Pod adresem p. Gabrischa, aby raz zechciał robotnikom miejskim pokazać swoje rogi, gdyż z tą dotychczasową „przychylnością" dla robotników jest wręcz nie do wytrzymania.

Pod adresem pp. Kofina i Satary, aby wybory do Kasy Chorych w grupie pracodawców odbywały się w permanencji, bo jest to interes, który się opłaca.

Pod adresem Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Katowicach, aby spróbował w roku następnym pójść na drogę „bezprawia", przy dotychczasowem „przestrzeganiu ustaw" doprowadził bowiem interesowaną ludność do rozpaczy.

Konsum Robotniczy w Cieszynie urządził w roku bieżącym po raz pierwszy „Gwiazdkę" dla dzieci swych członków. Dnia 22 grudnia zgromadziło się w sali „Domu Narodowego" zgórą 200 dzieci w towarzystwie rodziców. Do zebranych przemówił przewodniczący Zarządu tow. Machej, zachęcając do popierania spółdzielni. Dzieci wygłosiły stosowne deklamacje, poczem przy muzyce na fortepianie rozdzielono dzieciom posiłki i podarunki gwiazdkowe. Nastrój wśród dziatwy był wyborny.

Świetne zwycięstwo P. P. S. do Rady m. w Piotrkowie.

Przyrost 56 proc. głosów i 3 mandaty.

W niedzielę odbyły się w Piotrkowie wybory do Rady Miejskiej. Wynik następujący:

Lista Nr. 1 (sanacja) — 2.163 głosów i 4 mandaty. Poprzednio grupy, wchodzące w skład obecnej 1-ki, miały 5 mandatów.

Lista Nr. 2 (PPS) — 8.140 głosów i 15 mandatów. Poprzednio 12 mandatów. Przyrost głosów od wyborów z przed 3 lat — 56 proc., a od wyborów sejmowych — 30 procent.

Lista Nr. 4 (Bund) — 2.175 gł. i 4 mandaty. Poprzednio 3 mandaty.

Lista Nr. 6 (endecja) — 3.219 gł. i 6 mandatów. Poprzednio 7.

Lista Nr. 7 (komunistyczna) unieważniona. Komuniści usilnie agitowali za głosowaniem na ich listę, która otrzymała wszystkiego 374 głosy.

Lista Nr. 11 (sjoniści) 880 gł. i 1 mandat, poprzednio 2 mandaty.

Lista Nr. 13 (Poale Sion prawica) 973 gł. i 1 mandat. Tyleż poprzednio.

Lista Nr. 15 (ortodoksi) 1040 gł. i 2 mandaty, poprzednio 1 mandat.

Udział głosujących wynosił około 75 proc.

Rada miejska w Piotrkowie liczy 33 radnych. W poprzedniej Radzie blok P. P. S., Bundu i Poale Sjon prawica liczył 16 radnych, obecnie tenże blok liczy 20 radnych, czyli ma trwałą większość.

Stosunki w fabryce Szuberta w Białej.

Istnieje w Białej fabryka wyrobów drzewnych, należąca do b. majstra p. Szuberta. Pracuje w niej 15 robotników w nadzwyczaj mizernych warunkach tak pod względem płacy, jak i higjeny.

Cała fabryka składa się z dwóch części. W murowanej pracują robotnicy dzienni przy maszynach, podczas gdy w zimnej, nieopalonej szopie pracują stolarze i dziewczyny.

Płace robotnicze znajdują się na najniższym poziomie, taki np. stolarz zarabia 60 gr. na godzinę, zaś dzienni robotnicy otrzymują od 30 do 50 gr. na godzinę.

Na wszystkie żądania robotników odpowiada, że poprawić zarobków nie może, bo mu odbiorcy też więcej nie zapłacą.

Są to zwyczajne kpiny z nędzy robotniczej. W całej fabryce niema wody, tylko stoi brudny niemyty od lat, cuchnący kubeł, z którego p. Szubertowa pozwala łaskawie ludziom wodę pić.

Apelujemy do p. Inspektora Pracy w Białej, by wglądnął w podwórko tej fabryki, by raz wreszcie nastąpiła tam zmiana.

Okręgowa Konferencja T. U. R. w Białej.

Ciągle potężniejący i rosnący na siłach ruch młodzieży robotniczej w naszym okręgu nie był dotychczas ujęty w pewne i trwałe karby organizacyjne, brak mu bowiem było jednolitości działania.

By temu zaradzić zwołał Okręgowy Komitet P. P. S. w Białej konferencję działaczy oświatowych z całego okręgu.

Konferencja ta odbyła się w dniu 30 grudnia 1928 w sali Pow. Zw. Gospodarczego w Białej przy tłumnym udziale delegatów z całego okręgu.

Reprezentowany były 23 oddziały T. U .R. przez przeszło 100 delegatów i działaczy w barwnych niebieskich czapkach.

Konferencja rozpoczęła się odegraniem pieśni robotniczych przez orkiestrę dętą T. U. R. z Leszczyn i odśpiewaniem kilku hymnów robotniczych przez chór T. U. R. z Białej, poczem **tow. Stanisław Piątkowski** zagaił obrady, oddając przewodnictwo prezydjum najstarszemu wiekiem tow. Dr. D. Grossowi.

Obszerny referat o oświacie i znaczeniu sportu w ruchu robotniczym wygłosił **tow. posel Pająk,** oklaskiwany przez zebranych.

Tow. Dr. Gross zapewnia zebranych, że Pow. Zw. Gosp. w Białej w miarę możności popierać będzie finansowo organizacje TUR-owe, lecz wymagać będzie także wzajemnych usług ze strony T. U. R. przez szerzenie propagandy spółdzielczej.

W bardzo ożywionej i rzeczowej dyskusji przemawiali ttow. Papla z Wadowic, Mędrzak z Białej, Lempart, Sapeta Stanisław z Browaru i inni.

Po złożeniu sprawozdania z działalności poszczególnych Oddziałów TUR-a przez tow. **Piątkowskiego** przystąpiono do wyboru Okręgowego Zarządu T. U. R. w skład którego weszło 17 towarzyszy.

Konferencję zakończono odśpiewaniem „Czerwonego Sztandaru" i odegraniem kilku utworów muzycznych przez T. U. R. z Leszczyn.

Na konferencji tej uchwalono następujące wnioski:

I.

Konferencja uchwala utworzyć Okręgowy Zarząd TUR. w Białej, składający się z 17 członków.

Zarząd wyłoni z pośród siebie Egzekutywę złożoną z 7-miu członków.

Delegaci z 25 Oddziałów uchwalają całkowite organizacyjne podporządkowanie się Zarządowi Okręgowemu.

II.

Konferencja delegatów TURowych upoważnia wybrany Zarząd Okręgowy do opracowania programu dalszej pracy poszczególnych Oddziałów, oraz do nałożenia na Oddziały specjalnego podatku celem ułatwienia pracy okręgowej.

III.

Konferencja wzywa wszystkich TURowców do popierania spółdzielczego, zawodowego i politycznego ruchu robotniczego P. P. S., oraz do usilnego kolportowania pracy i broszur o treści socjalistycznej.

Ponadto na wniosek tow. Mędrzaka uchwalono jednomyślnie wysłać wyrazy czci i hołdu nestorowi socjalizmu tow. Bolesławowi Limanowskiemu i tow. Ignacemu Daszyńskiemu.

Pow. Kasa Chorych na pow. Wadowicki w Andrychowie.

L. 54/29. **Andrychów,** dnia 5 stycznia 1929.

Ogłoszenie

o wyniku wyborów do Zarządu Powiatowej Kasy Chorych na powiat wadowicki w Andrychowie.

Z powołaniem się na §§ 38 i 57 Rozporządzenia Pana Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 24 marca 1926 r. Dz. Ustaw Nr. 44 poz. 273 podaje się do publicznej wiadomości, że na posiedzeniu Rady Kasy dnia 30 grudnia 1928 r. wybranymi zostali do Zarządu Kasy

z grupy pracodawców:

członkowie Zarządu pp:

1. **Zobel Fryderyk,** dyrektor firmy Bracia Czeczowiczka w Andrychowie
2. **Szczerski Tadeusz,** kupiec w Andrychowie
3. **Smaza Józef,** majster ciesielski w Andrychowie

zastępcy pp:

1. **Dr. Huppert Bronisław,** adwokat w Wadowicach
2. **Chrapkiewicz Antoni,** przemysłowiec w Andrychowie
3. **Sordyl Władysław,** budowniczy w Andrychowie

z grupy ubezpieczonych:

członkowie zarządu pp:

1. **Marcak Franciszek,**
2. **Drozdowski Jan,**
3. **Spiewla Karol,**
4. **Babiński Franciszek,**
5. **Zawierucha Jan,**
6. **Karkoszka Jan,**

zastępcy:

1. **Łysoń Stefan,**
2. **Chmiel Stanisław,**
3. **Hanusiak Władysław,**
4. **Jończy Maciej,**
5. **Tomiak Stefan,**
6. **Panek Władysław.**

W przeciągu dwóch tygodni od dnia ogłoszenia wyniku wyborów wyborcy mają prawo wnieść na ręce Komisarza Kasy do Okręgowego Urzędu Ubezpieczeń we Lwowie (gmach Województwa) protest przeciw ważności wyborów.

Protest winien być podpisane własnoręcznie przynajmniej przez 3 członków Rady Kasy przy zastosowaniu analogicznem przepisu ustępu z § 14 i zawierać wszelkie dowody na zarzuty w proteście wymienione. —

Zarząd Powiatowej Kasy Chorych na powiat Wadowicki w Andrychowie.

Dyrektor Kasy: **Ksawery Sokołowski** m. p. Komisarz Rządowy: **Jan Wadoń** m. p.

Kolęda Robotnicza.

Hej dziś w dzień wesoły chwałę Panu dajmy,
Wesołą kolendę wszyscy zaśpiewajmy,
Że nasza gromada jest już dziś nie lada,
Hej kolenda, kolenda.

Śmiało możem dzisiaj powiedzieć klerowi,
Niechaj nie przeszkadza w oświacie ludowi,
Niech piekłem nie straszy, bo dziś inne czasy,
Hej kolenda, kolenda.

Robotnik zrozumiał potrzeby swej duszy,
I powiedział sobie, że tylko on musi,
Dbać o jej zbawienie bez twej łaski panie,
Hej kolenda, kolenda.

Bo często nauki i różne kazania,
Służą za narzędzie do złota ściągania,
Z ciemnej masy ludu, która czeka cudu,
Hej kolenda, kolenda.

A cudów nie było i już ich nie będzie,
Jak chłop przynieść nie chce, to ksiądz po ko-
Niby to z wizytą jedzie zbierać żyto, [lendzie,
Hej kolenda, kolenda.

Lecz nie tylko żyto, ale co kto może,
Pieniądz do kieszeni, a do fury zboże,
Sypią łedy chłopi, jak ich ksiądz pokropi,
Hej kolenda, kolenda.

Tak przez długie wieki dobrze im z tem było,
Aż oto w dwudziestym szybko się zmieniło,
To ich panowanie napewno ustanie,
Hej kolenda, kolenda.

My zaczęlim myśleć pierwsi robotnicy,
Zaco klecha stale na nas z ambon krzyczy,
Lecz my idziem śmiało, sztandar kryjąc chwałą,
Hej kolenda, kolenda.

Mała to przeszkoda dla nas robociarzy,
A dowód, że coraz lepiej nam się darzy,
Lepiej i weselej idziem w przyszłość śmielej,
Hej kolenda, kolenda.

Świadczy o tem również taki dowód prawdy,
Że w nasze szeregi wstępują też zawdy,
Nowi zwolennicy, chociaż kler tak krzyczy,
Hej kolenda, kolenda.

M. B.

PRZEPROSZENIE.

Nieprawdą jest jakobym w restauracji Kowalczyka użył jakichkolwiek obelżywych słów pod adresem p. posła Pająka lub p. Dra Daniela Grossa. Jeśli padło z ust moich nieopatrzne jakiekolwiek słowo obraźliwe, to stało się to wśród dyskusji politycznej, podczas której nie miałem zamiaru obrażać ani występować osobiście przeciwko p. Drowi Grossowi lub p. A. Pająkowi.

Jeśli Panowie Dr. Gross i A. Pająk czują się dotknięci, to żałuję mych słów i przepraszam Ich za to. Jak również dziękuję, iż odstąpili od wystąpienia przeciwko mnie w drodze skargi za rzekomą obrazę.

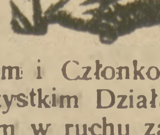
Biała, dnia 28 grudnia 1928.

F. Gryłka.

W sprawie bezrobotnych.

We środę, dnia 13 grudnia br. udała się delegacja bezrobotnych z tow. Durczakiem i tow. Pyszem na czele do starosty w Żywcu. Delegacja zażądała od p. starosty, by udzielił pomocy żywnościowej dla bezrobotnych, którzy pracowali pod Państwowym Zarządem Wodnym, a obecnie nie mają żadnej pomocy. P. starosta przyjął delegację życzliwie i oświadczył, że odniesie się do Województwa o pomoc dla bezrobotnych.

W sobotę, dnia 15 grudnia br. interwenjował na korzyść bezrobotnych w Funduszu Bezrobocia w Chrzanowie tow. Pysz Andrzej. Dla bezrobotnych sezonowych został przyznany zasiłek ustawowy. Cała sprawa poszła do Ministerstwa Pracy i Op. Sp. do zatwierdzenia.

Sympatykom i Członkom Klasowych Związków Zaw., wszystkim Działaczom i Mężom zaufania pracującym w ruchu zawodowym w okręgu bielsko-bialskim zasyła tą drogą serdeczne życzenia szczęśliwego

NOWEGO ROKU

Sekretarjat Okręgowej Komisji Klasowych Związków Zawodowych w Bielsku.

Powiatowa Kasa Chorych w Bielsku.

L.: A. 26-68. Bielsko, dnia 30 grudnia 1928.

Ogłasza się niniejszem, że **z dniem 1 stycznia 1929 r.** zaprowadzone zostają

Dyżury w aptece tutejszej Kasy Chorych w porze nocnej oraz w niedziele i święta.

Z dniem tym nie będą zwracane koszta lekarstw, pobranych w aptekach prywatnych na recepty tut. Kasy Chorych.

Zarząd Powiatowej Kasy Chorych w Bielsku

Dyrektor: **S. Dziki** m. p. Przewodniczący: **J. Hoffmann** m. p.

Sprawozdanie Powiatowej Kasy Chorych w Bielsku za miesiąc wrzesień 1928.

Świadczenia Kasy:

1.	Zasiłki dla chorych	zł. 141.380.40	
2.	„ dla położnic	„ 13.029·84	
3.	Premje dla matek karmiących	„ 3.537·20	
4.	Zasiłki pogrzebowe	„ 5.830·09	
5.	²/₆ zasiłku zamiast porady lekarskiej i leków	„ 420·—	
6.	Koszta lekarzy	„ 27.088·29	
7.	„ leczenia zębów	„ 18.002·80	
8.	„ lekarstw, bandaży i optyków	„ 15.504·11	
9.	Koszta lekarstw z własnej apteki	„ 9.011·09	
10.	Płace personału apteki	„ 6.355·94	
11.	Czynsz, opał, światło utrzym. czystości w aptece	„ 274·13	
12.	Koszta retaksacji recept	„ —·—	
13.	„ kąpielowe	„ 4.767·77	
14.	„ szpitali i zakładów	„ 32.235·50	
15.	Utrzymanie Uzdrowiska w Jaworzu	„ 3.378·22	
16.	„ Ambulatorjów	„ 6.337·46	
17.	„ Samochodów	„ 2.609·68	
18.	Koszta wyjazdów do chorych i transp. do szpitali	„ 5.664·24	
19.	„ kontroli chorych	„ 1.968·84	zł. 297.395·60

Koszty administracji:

1.	Płace personelu Kasy	„ 14.724·06	
2.	Koszta podroży, tramwaj itp.	„ 278·35	
3.	Ubezpieczenie i podatki własnych pracowników	„ 1.767·34	
4.	Druki i materjały biurowe	„ 6.280·36	
5.	Czynsz, opał, światło i czystość	„ 678.02	
6.	Poczta, telegraf i telefon	„ 1.004·91	zł. 24.733·04

Inne wydatki:

1.	Ogłoszenia i prenumeraty	„ 228·—	
2.	Odszkodowanie członków władz Kasy	„ 464·77	
3.	Opłata związkowa /	„ 4,537·85	
4.	Zakupno inwentarza	„ 3.693·56	
5.	Budowa gmachu Kasy i garaży w Bielsku	„ 1.134·65	
6.	Budowa Uzdrowiska w Jaworzu (budynek gosp.)	„ 13.493·84	
7.	Koszty bankowe, odsetki zwycz. i hipot.	„ 1·302·—	
8.	Administracja własnej nieruchomości	„ 1.563·84	
9.	Administracja własn. nieruchomości	„ 590·83	
10.	Różne	„ 188·37	zł. 27.197·71
		Razem	zł. 349.326·35

Stosunek procentowy:

Wydatki na świadczenia 63·2 %, koszty administr. pers. 3·7 %, rzeczowe 1·8%, koszty ogólne 2·1 %, do przypisu. — Wydatki na świadczenia 82·8%, koszty admin. pers. 4·8%, rzeczowe 2·3%, koszty ogólne 2·8% do wpływu.

Za Zarząd Powiatowej Kasy Chorych w Bielsku

Dyrektor: **S. Dziki** m. p. Przewodniczący: **J. Hoffmann** m. p.

Sprawozdanie Powiatowej Kasy Chorych w Bielsku za miesiąc lipiec 1928 r.

Świadczenia Kasy:

1. Zasiłki dla chorych	122.264·21	
2. Zasiłki dla położnic	11.383·12	
3. Premje dla matek karmiących	3.377·10	
4. Zasiłki pogrzebowe	3.921·73	
5. 3/8 zasiłki, zamiast porady lekarskiej i leków	—·—	
6. Koszta lekarzy	29.737·30	
7. Koszta leczenia zębów	22.235·90	
8. Koszta lekarstw, bandaży i optyków	19.172·87	
9. Koszta lekarstw z własnej apteki	10.907·84	
10. Płace personału apteki	6.821·65	
11. Czynsz, opał, światło i utrzymanie czystości w aptece	231·31	
12. Koszta retaksacji recept	—·—	
13. Koszta kąpielowe	1.089·—	
14. Koszta szpitali i zakładów	27.247·80	
15. Utrzymanie Uzdrowiska, Jaworze	1.168·21	
16. Koszta utrzymania ambulatorjów	6.669·50	
17. Koszta utrzymania samochodów	4.237·07	
18. Koszta wyjazdów do chorych i transporty do szpitali	7.760·39	
19. Koszta kontroli chorych	2.050·34	Zł. 280.275·43

Koszta administracji:

1. Płace personału Kasy	14.988·34	
2. Koszta podróży, tramwaj etc.	114·40	
3. Ubezpieczenia i podatek własnych pracowników	2.886·94	
4. Druki i materjały kancelaryjne	1.565·15	
5. Czynsz, opał, światło i czystość	955·16	
6. Poczta, telegraf i telefon	1.242·51	„ 20.852·50

Inne wydatki:

1. Ogłoszenia i prenumeraty	26·—	
2. Odszkodowanie członków władz Kasy	450·67	
3. Opłata związkowa	7.343·17	
4. Zakupno inwentarza	1.161·01	
5. Budowa gmachu kasy i garaży w Bielsku	—·—	
6. Budowa Uzdrowiska w Jaworzu (budynek gospod.)	—·—	
7. Koszta bankowe, odsetki zwycz., hipoteczne itp.	467·83	
8. Administracja własn. nieruchomości	993·15	
9. Różne	352·50	„ 10.794·33
	Razem	Zł. 311.922·26

Stosunek procentowy:

Wydatki na świadczenia 72·1%, koszty admin. pers. 4·5%, rzeczowe 0·9%, koszty ogólne 2·1% do przypisu. — Wydatki na świadczenia 61·5%, koszty admin. pers. 3·8%, rzeczowe 0·8%, koszty ogólne 1·9% do wpływu.

Za Zarząd Powiatowej Kasy Chorych w Bielsku

Dyrektor: **S. Dziki** m. p. Przewodniczący: **J. Hoffmann** m. p.

Sprawozdanie Powiatowej Kasy Chorych w Bielsku za miesiąc sierpień 1928 r.

Świadczenia Kasy:

1. Zasiłki dla chorych	130.670·14	
2. Zasiłki dla położnic	16.302·35	
3. Premje dla matek karmiących	4.550·70	
4. Zasiłki pogrzebowe	4.561·07	
5. 2/3 zasiłki, zamiast porady lekarskiej i leków	517·50	
6. Koszta lekarzy	32.843·13	
7. Koszta leczenia zębów	11.687·40	
8. Koszta lekarstw, bandaży i optyków	18.293·52	
9. Koszta lekarstw z własnej apteki	9.294·85	
10. Płace personelu apteki	5.516·65	
11. Czynsz, opał, światło i utrzymanie czystości w apt.	285·53	
12. Koszta retaksacji recept	—·—	
13. Koszta kąpielowe	2.204·60	
14. Koszta szpitali i zakładów	18.052·44	
15. Utrzymania Uzdrowiska, Jaworze	2.675·82	
16. Koszta utrzymania ambulatorjów	7.949·14	
17. Koszta utrzymania samochodów	3.620·34	
18. Koszta wyjazdów do chorych i transporty do szpitali	5.164·26	
19. Koszta kontroli chorych	1.235·79	Zł. 275.426·13

Koszta administracji:

1. Płace personelu	16.297·59	
2. Koszta podróży, tramwaj etc.	261·98	
3. Ubezpieczenia i podatek własnych pracowników	1.895·77	
4. Druki i materjały kancelaryjne	910·05	
5. Czynsz, opał, światło i czystość	404·07	
6. Poczta, telegraf i telefon	765·93	„ 20.535·39

Inne wydatki:

1. Ogłoszenia i prenumeraty	218·00	
2. Odszkodowanie członków władz Kasy	294·58	
3. Opłata związkowa	—·—	
4. Zakupno inwentarza	2.711·75	
5. Budowa gmachu Kasy i garaży w Bielsku	1.481·24	
6. Budowa Uzdrowiska w Jaworzu (budynek gosp.)	190·22	
7. Koszta bankowe, odsetki zwycz., hipoteczne itp.	623·01	
8. Administracja własn. nieruchomości	1.041·—	
9. Różne	2.724·22	„ 9.284·—
	Razem	Zł. 305.245·52

Stosunek procentowy:

Wydatki na świadczenia 73·2%, koszty admin. pers. 5·0%, rzeczowe 0·6% koszty ogólne 0·9% do przypisu. — Wydatki na świadczenia 70·4%, koszty admin. pers. 4·8%, rzeczowe 0·5%, koszty ogólne 0·8% do wpływu.

Za Zarząd Powiatowej Kasy Chorych w Bielsku

Dyrektor: **S. Dziki m. p.** Przewodniczący: **J. Hoffmann** m. p.

L. V-55/75/1928. Biała, dnia 28 grudnia 1928.

Termina wyborów do Rady miejskiej w Białej.

Obwieszczenie.

Na zasadzie § 17 ordynacji wyborczej gminnej ogłaszam, że wybory **48 członków i 24 zastępców członków Rady miejskiej w Białej** rozpoczną się dnia **12 stycznia 1929 r.** o godzinie 16-tej (t. j. 4-tej popołudniu) w Białej w sali posiedzeń Rady miejskiej (Ratusz, I piętro) i odbędą się — **z wyjątkiem podanym przy IV kole** — w wymienionej sali w godzinach od 16-tej do 19-tej, czyli od 4-tej do 7-mej popołudniu w następujących dniach i następującym porządku:

IV koło wyborcze:

zbierze się w dniach **od 12 do 20 stycznia 1929.** Mianowicie będą odbierane głosy:

w sobotę, dnia 12 stycznia 1929 od wyborców, których nazwiska zaczynają się na literę **A** do **D**
w niedzielę, dnia 13 stycznia 1929 od wyborców, których nazwiska zaczynają się na literę **E** do **H**
w poniedziałek, dnia 14 stycznia 1929 od wyborców, których nazwiska zaczynają się na literę **I** do **K**
we wtorek, dnia 15. stycznia 1929 od wyborców, których nazwiska zaczynają się na literę **L** do **O**
we środę, dnia 16 stycznia 1929 od wyborców, których nazwiska zaczynają się na literę **P** do **R**
we czwartek, dnia 17 stycznia 1929 od wyborców, których nazwiska zaczynają się na literę **S**
w piątek, dnia 18 stycznia 1929 od wyborców, których nazwiska zaczynają się na literę **T** do **Z**
w sobotę, dnia 19 stycznia 1929 od wyborców **z dawnego obrębu gminy Białej,** którzy w dniach poprzednich głosu oddać nie mogli i dodatkowo się zgłoszą, a wreszcie:
w niedzielę, dnia 20 stycznia 1929 **w gospodzie gminnej w Lipniku** od wyborców **z dawnego obrębu gminy Lipnika z Leszczynami,** którzy w dniach od 12 do 18 stycznia głosu nie oddali i zgłoszą się w tym celu dodatkowo.

III koło wyborcze:

zbierze się w dniach **od 23 do 25 stycznia 1929.** A mianowicie w dniu 23 stycznia 1929 (t. j. we środę) będą odbierane głosy od wyborców, którzy będą obecni przy wywoływaniu swego nazwiska; w dniach zaś 24 i 25 stycznia 1929 (t. j. we czwartek i piątek) od wyborców, którzy w dniu 23 stycznia głosu nie oddali i dodatkowo się zgłoszą.

II koło wyborcze:

zbierze się dnia **28 stycznia 1929** (t. j. w poniedziałek) — wreszcie

I koło wyborcze:

dnia **29 stycznia 1929** (t. j. we wtorek.

Każde koło wyborcze wybiera **12 członków** Rady gminnej i **6 zastępców członków** Rady gminnej, a za podstawę głosowania służyć będą prawomocne listy wyborcze, które były wyłożone do publicznego wglądu od dnia 9 października 1928 roku.

Dla uniknięcia nieporozumień zaznacza się, że warunkiem obieralności jest, między innymi, ukończenie 24 roku życia, że kobiety głosują osobiście i są obieralne do Rady miejskiej i że każdy wyborca może wybierać z całego grona obieralnych członków Gminy, bez względu na to, do którego koła należą.

Komisarz Rządowy:

ZAWADZKI.

Redaktor odpowiedzialny Stanisław Kuźma w Białej. — Drukiem Gustawa Jenknera w Bielsku.